

Ὁ Νικόλαος Β. Φαρδύς ἐγεννήθη τῷ 1843 ἐν Σαμοθράκῃ ἐκ γονέων πτωχῶν, ἀλλ' ἐντίμων. Διακούσας τὰ μαθήματα τοῦ γραμματοδιδασκαλείου τῆς πατρίδος του καὶ ἐφιέμενος ἀνωτέρας παιδείας, ἀνεχώρησε μόλις δωδεκαετῆς ἐκ Σαμοθράκης καὶ ἦλθεν εἰς Σμύρνην, ὅπου ἐπὶ ὀλόκληρα ἔτη παλαίων κατὰ τῆς πενίας καὶ τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν, καὶ ὡς μόνον ἐφόδιον ἔχων τὴν γλυκεῖαν φωνὴν του καὶ τὰ ὀλίγα ἐκκλησιαστικά μουσικά τὰ ὁποῖα ἀργότερον ἐτελειοποίησε, μόλις κατάρθωσε νὰ ἀποφοιτήσῃ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, ἀναδειχθεὶς εἰς τῶν ἀρίστων αὐτῆς ἀποφοίτων.

Μετὰ τὰς γυμνασιακὰς του σπουδὰς ἐταλαντεύετο τίνα τῶν ἐπιστημῶν ἤθελεν ἀκολουθήσει : τὴν φιλολογίαν ἢ τὴν ἱατρικὴν. Ἡ κλίσις του ἦτο ὑπὲρ τῆς φιλολογίας, ἀλλ' ἡ θεία τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπιστήμη καὶ ἡ περιέργεια τοῦ νεαροῦ Νικολάου, νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἐρευνήσῃ τὸν ἀνθρώπον, ἐξήλθον νικηταί. καὶ εἰς τὴν ἀπεφασίσε νὰ σπουδάσῃ τὴν ἱατρικὴν.

Ὅταν ἀπεφασίσε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς σπουδὰς του, ὅλη ἡ περιουσία του ἀνῆρχετο εἰς ἑκατοντάδα περίπου φράγκων. Ἐχὼν ὅμως πεποίθησιν εἰς ἑαυτὸν, ἦλθεν εἰς τὴν Μασσαλίαν, εἰς τὴν ἱατρικὴν τῆς ὁποίας σχολὴν ἐνεγράφη φοιτητής.

Ἐντὺς ὀλίγου προσείλκυσε τὴν εὖνοιαν καὶ ἀγάπην τῶν ἐκεῖ ὁμογενῶν καὶ προσελήφθη ὡς οἰκογενειακὸς διδάσκαλος, ἀναπτύξας οὐχὶ τυχαίαν παιδαγωγικὴν ἱκανότητα. Οὕτω δὲ οὐ μόνον ἐξηκολούθει τὰς σπουδὰς του, ἀλλὰ καὶ βιβλιοθήκην ἐκ τῶν μικρῶν του οἰκονομιῶν ἤρχισε νὰ καταρτίζει.

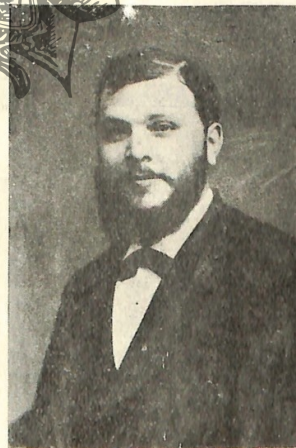
Ἄν καὶ ἱατρός, οὐκ ὀλίγας στιγμὰς ἀπέκλεπτε παρὰ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, θυσιάζων αὐτὰς εἰς τὸν Ἀδύμιον Ἑρμῆν, τοῦ ὁποίου σεμνὸς ἀνεδείχθη ἱεροφάντης, δημοσιεύων μικρὰς καὶ μεγάλας πραγματείας διαφόρου καὶ ποικίλης ὕλης εἴτε ἐν πρωτοτύπῳ εἴτε ἐν μεταφράσει.

Ἄμα ἐπεράτωσε τὰς ἱατρικὰς σπουδὰς του, ἀπεστάλη εἰς Κορινθίαν ὅπως διευθύνῃ τὴν σχολὴν τῆς ἐκεῖ ὁμογενοῦς Κοινότητος, ὅπου συνέγραψεν ἀρίστην ἱστορικὴν πραγματείαν «Περὶ τῆς ἐν Κορινθίᾳ Ἑλληνικῆς ἀποικίας, μετὰ συλλογῆς Καρυατικῶν τραγουδιῶν καὶ συλλογῆς Καρυατικῶν λέξεων» (1888, σελ. 203), ἔργον μεγάλως ἐκτιμηθὲν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων.

Ἐν Κορινθίᾳ ἐπὶ δύο ἔτη διαμείνας, ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ ἔνεκα τῆς παθούσης ὑγείας του ἐκ τῆς ἀδιακόπου ἐργασίας, κατὰ συμβουλήν δὲ τῶν ἱατρῶν ἀπεσύρθη εἰς τὴν γενέτειράν του Σαμοθράκην, χάριν τῶν ἱαματικῶν τῆς λουτρῶν καὶ τοῦ θαυμασίου κλίματός της, ἐκ τῆς ὁποίας ὅμως δὲν ἡδυνήθη πλέον νὰ ἀποχωρισθῇ, ἀδικήσας καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰ Ἑλληνικά γράμματα.

Φοιτητὴς ἀκόμη, μετέφρασε καὶ ἐξέδωκε τὸ 1883 τὰ πρὸς τὰς μητέρας συμβουλὰς τοῦ διασήμου ἱατροῦ Al. Donnέ, βιβλίον τυχὸν εὐμενεστάτης ὑποδοχῆς παρὰ τῷ κοινῷ.

Ἐν Μασσαλίᾳ εὕρισκόμενος συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἐξοβελίσῃ τοὺς τόνους καὶ τὰ πνεύματα, ὡς περιττά, ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης,

“Ἕλληνας ἀρχαιολόγος υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου πασσᾶ γεννηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1873. Τῷ 1892 εἰσηλθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μουσείου ἀρχαιοτήτων τῆς Κων/πόλεως ὡς νομισματολόγος, εἶτα διηρμήνευε τὸ τμήμα τῶν ἑλληνικῶν βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων, βραδύτερον δὲ ἐγένετο ἐφορος ἐμέχρι τοῦ 1923, ὁπότε διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ μουσείου. Ἐνήργησε πολλὰς ἀνασκαφάς, ὧν κυριώτεραι αἱ ἐν Σιδῶνι, Τύρῳ, Παλμύρᾳ, Ράκκῃ, ἐπὶ τοῦ Ἐφράτῳ, Κολοφῶνι, παλαιᾷ καὶ νέᾳ Ἀμοῦν, Μπιογασκιοῦ, Καϊσαρείας Ἀγκύρας Ἀδριανουπόλεως Θεσσαλονικῆς Ἰθάκῃ ἐν τῇ καὶ τῇ

ἐκδύσας ἐν φυλλαδίῳ τὰς ἰδέας του ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἡ δημοσίευσίς τῆς πραγματείας ταύτης οὐκ ὀλίγους προσεπόρισεν αὐτῷ πολεμίους, κατὰ τῶν ὁποίων γενναίως ἀντεπεξῆλθε. Συμπλήρωμα τοῦ πρώτου αὐτοῦ περὶ ἀτόνου καὶ ἀπνευματίστου γραφῆς δοκιμὸν του, ὑπῆρξεν ἡ τὸ 1892 ἐκτυπωθεῖσα εἰς τόμον πραγματεία, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν, ὅπου διὰ παντοειδῶν μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων ὑποστηρίζει τὰς ἰδέας του.

Ὅποια σύμπτωσις ! Ἀριστοφάνης ὁ Σαμόθραξ, ὁ διάσημος ἐπὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων γοαγματικός, ἐπινοητής τῶν τόνων, Σαμόθραξ ὁ προτείνων τὴν κατὰ βῆσιν αὐτῶν !

Ἐν Σαμοθράκῃ ἀποσυρθεὶς ὁ Φαρθύς δὲν ἔπαυσεν ἀνενδότηως καταγιγνόμενος εἰς τὸν Λόγιον Ἐρμῆν δημοσιεύων ἐκάστοτε εἰς διαφόρους ἡμερίδας καὶ περιοδικὰ πραγματείας ποικίλης ὕλης. Ἐβραβεύθη εἰς τὸν περὶ συλλογῆς ἐκείνων μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης Ζωγράφεον ἀγάνα, καθὼς καὶ δὲ πρὸς τὸν Ἅγιον Δασκακηνὸν ὕμνος του, δημοσιευθεὶς εἰς ὅλας τὰς Βυζαντινὰς Ἐφημερίδας.

Ἦντο μέλη πολλὰ συλλόγων καὶ ἑταιρειῶν, ὅπως τοῦ προῦ
ἐνθάρρυνον τὴν ἑλληνικὴν σπουδὴν ἐν Γαλλίᾳ Συλλόγου, τοῦ ὁ
ποίου ὑπῆρξε καὶ δωρητὴς τοῦ Γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστι-
τούτου τοῦ Βερολίνου καὶ Ἀθηνῶν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλ-
ληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου κτλ.

Πρώτος ὁ Φαρδὺς ἐξέδωκε πλήρη σειράν τῶν νομισμάτων τῆς Σαμοθράκης, δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ *Journal International d'Archéologie numismatique* τοῦ Σβορώνου (Τόμ. Α'. τρίτον τρίμηνον, 1898), καταριθμήσας ὑπὲρ τὰ 49 ὀνόματα ἀρχόντων τῆς Σαμοθράκης.

Δυστυχῶς, ὅμως τὸ τελειότερον καὶ σπουδαιότερον ἔργον του τοῦ Ἐπιθετολόγιον, καρπὸν δεκαεξαετοῦς ἐργασίας, περπατημένον ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του καὶ ἔτοιμον πρὸς ἐκτύπωσιν, δὲν κατάρθωσε νὰ δημοσιεύσῃ ἐλλείψει μέσων. Τοιοῦτον λεξικόν, διότι ἐν εἰδῇ λεξικοῦ εἶναι συντεταγμένον, ἀριθμοῦν περὶ τὰς 1200 σελίδας εἰς φύλλον, δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ γλῶσσῃ ἡμῶν, ἀμάρτημα δὲ μέγα θὰ εἶναι ἂν δὲν ληφθῇ πρόνοια νὰ διασωθῇ καὶ ἐκδοθῇ πρὶν ἢ καταστραφῇ.

Εἰς τὰ χειρόγραφα τοῦ εὐρίσκεται ἐκτενεστάτη ἱστορία τῆς Σα-
μοθράκης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς, τὴν
ὁποίαν δὲν κατώρθωσε νὰ ἴδῃ ἐκδιδομένην.

Πλὴν τοῦ ἀνωτέρω ἔγραψε καὶ διαφόρους σατίρας, καθὼς καὶ
τινα ἔμμετρα, τὰ ὅποια παραμένουν ἀνέκδοτα.

[illegible]